

DÚHA

6/2017

ročník XVIII.

Dátum vydania: 27.12.2018

Cena: 0 €

Sociálny časopis pre nevidiacich
a slabozrakých občanov

Obsah

Úvodník.....	3
Aktuálne.....	4
Vítané fotografie prídu aj ku vám.....	4
Zasadala Ústredná rada.....	7
DÚHA až k vám.....	10
Spravodajstvo	11
(NE)vidieť a vedieť viac	11
Aj v Prešove sme si pripomenuli Deň nevidiacich.....	13
Súrodenci Babjakovci v Lučeneckej Synagóge	15
A ideme ďalej	17
Jesenné pobyty pre rodiny a mladých	19
Poznáme víťazov súťaže ZlatyErb.sk.....	21
Novinky a tipy.....	23
Nová aplikácia prináša lepší zážitok z návštevy múzea.....	23
Pomáhame a radíme	25
Autorský zákon je doplnený o nové ustanovenia v prospech osôb so zdravotným postihnutím	25
Povinné elektronické doručovanie daňového priznania dane z príjmov fyzickými osobami – podnikateľmi	29
Sociálna poisťovňa pripravila užitočnú príručku pre živnostníkov	31
Boli sme pri tom	33
Cestovanie, zbierkovanie i vzdelávanie. V Lučenci zvládli všetko	33
Dúhovka.....	37
S Matejom Hrebendom	38
Vianočná poetika z našich rúk.....	42
Slepecké trapasy.....	44
Hlas za milión.....	50

Úvodník

Milí čitatelia,

držíte v rukách posledné číslo Dúhy a Dúhovky v roku 2018.

Opäť sme pre vás pripravili mozaiku tém. Z tých praktických sú to najmä informácie z legislatívy – napríklad o tom, čo umožňuje vynovený autorský zákon v súvislosti so samostatným použitím zvukovej zložky audiovizuálneho diela, či už obohatenej o audiokomentár alebo samostatne, pre potreby osôb so zdravotným postihnutím.

Vrátili sme sa k problematike elektronickej komunikácie s finančným úradom vo vzťahu k osobným asistentom – po odpovedi finančnej správy je to napokon inak, ako to pôvodne vyzeralo.

Dozviete sa tiež, kde nájsť praktickú príručku Sociálnej poisťovne pre živnostníkov.

Prinášame však aj informácie o dani v regiónoch a zaujímavý tip na návštevu Východoslovenského múzea v Košiciach. Tamojšiu expozíciu si totiž možno pozrieť s novou aplikáciou Sám v múzeu (telefón k nej si možno požičať priamo v múzeu, ak nebudete mať vlastný).

Veríme, že príjemné čítanie na dlhý večer prinesie finále našej autorskej a čitateľskej súťaže o ceny Slepecké trapasy. A napísali sme vám, kto vyhral v súťaži Cesta svetla, v celoslovenskej súťažnej prehliadke recitátorov a literárnych tvorcov Dni Mateja Hrebendu, tiež ktorú internetovú stránku miest a obcí vyhodnotili v roku 2018 ako najlepšiu bezbariérovú a ako dopadlo zasadnutie Ústrednej rady Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska.

Zaspomínali sme si aj na takú významnú osobnosť, akou bol umelec Marián Geišberg, ktorý, okrem iného, dal svoj hlas verejnej zbierke Biela pastelka.

Za celú redakciu prajem pohodové čítanie a veľa šťastia, zdravia i úspechov v roku 2019.

Halka Tytykalová, (tytykalova@unss.sk, duha@unss.sk), FOTO: archív autorky

Aktuálne

Vít'azné fotografie prídu aj ku vám

Fotografická súťaž Cesta svetla 2018 už má svojich víťazov. Ich diela si mohli pozrieť návštevníci výstavy v priestoroch Slovenského národného divadla, počas roka 2019 však bude usporiadaných viacero expozícií na celom území Slovenska.

Chcete vedieť, kto uspel v ostanom ročníku fotografickej súťaže Cesta svetla? Prinášame vám výsledky.

Súťaž každoročne vyhlasuje Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska (ÚNSS). Aktivitou oslovuje už pätnásty rok nielen fotografov (profesionálnych i amatérskych, umelcov so zrakovým postihnutím, ale aj bez neho), no aj širokú verejnosť.

Odborná porota v zložení Miroslav Zaťko (predseda komisie a profesionálny fotograf), Ján Miškovič (takisto profesionálny fotograf) a Marián Horanič (zástupca organizátora) sa stretla 18. októbra v priestoroch ÚNSS a posúdila približne dvesto fotografií od 43 autorov zo Slovenska, no aj z Českej republiky, Poľska a z Maďarska.

Kategória Čierno-biela fotografia

1. Róbert Ragan: Po premiére, Skúška
2. Jozef Chromiak: Ulice medzi svetlom a tieňom I. II. III. IV.
3. Lucia Blašková: Dotyk svetla

Čestné uznanie

Tomáš Zverbík: Už tam budeme?

Tomáš Bako: bez-OČI-vá I.

Ružena Fifíková: Holografia 2

Silvia Ťapáková: Svetlo Príd'

Kategória Farebná fotografia

1. Daniel Cápaj: Jeseň
2. Lucia Blašková: Za hranicou tmy

3. Lenka Glogovská: Čaro stromu

Čestné uznanie

Ľudmila Miklošová: Tiene

Silvia Ťapáková: Buďte svetlom sveta

Patrícia Chudjaková: Čakanie na svetlo

Timea Szarvas

Výstavy i jedinečný kalendár

Všetkým vám, amatérskym i profesionálnym fotografom, umelcom so zrakovým postihnutím i bez neho, ktorí ste zachytili fenomén svetla alebo sa priamo či nepriamo dotkli života so zrakovým postihnutím, ďakujeme a víťazom blahoželáme.

Vernisáž expozície najkrajších prác Cesty svetla 2018 sa uskutočnila vo Výstavnej sieni v Novej budove Slovenského národného divadla (SND) v Bratislave 18. decembra.

Súčasťou slávnosti bolo odovzdávanie cien víťazom - za 1. miesto v hodnote

100 eur, za 2. miesto v hodnote 50 eur a za 3. miesto v hodnote 30 eur.

Návštevníkom divadla je výstava v priestoroch SND k dispozícii do 4. januára, počas roka 2019 bude usporiadaných viacero expozícií na celom území Slovenska.

Výber zo zaslaných snímok sa stane podkladom stolového kalendára.

Podujatie finančne podporilo Ministerstvo kultúry SR a spoločnosť VELUX Slovensko.

Dušana Blašková

Kategória Čierna-biela fotografia 1. miesto, Róbert Ragan: Po premiére.

Kategória Čierna-biela fotografia 1. miesto, Róbert Ragan: Skúška.

Kategória Farebná fotografia 1. Miesto, Daniel Cápaly: Jeseň.

Zasadala Ústredná rada

Štvrté zasadnutie Ústrednej rady Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska sa uskutočnilo 23. a 24. novembra v hoteli Bivio v Bratislave.

Hneď po kontrole uznesení informoval predseda Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska (ÚNSS) Branislav Mamojka o rokovaní s orgánmi Vlády SR, o svojich aktivitách v Európskej únii nevidiacich a v Európskom fóre zdravotného postihnutia.

V rámci týchto rokovaní spolupracoval napríklad na tvorbe dokumentov ako Európsky akt o prístupnosti, ďalej predpisov na implementáciu Marakéšskej zmluvy o voľnom šírení sprístupnenej literatúry a iných dokumentov.

Zmeny na Úrade ÚNSS

Ústredná rada o nich bola informovaná v správe riaditeľky ÚNSS Tatiany Winterovej. V dôsledku odchodu niektorých zamestnancov Úrad prekonáva obdobie, ktoré má negatívny dopad na jeho kapacitu.

Napriek tomu boli Úradom resp. pod jeho vedením uskutočnené projekty a kampane ako verejná zbierka Biela pastelka, Deň bielej palice, Zdravé oči už v škôlke, fotosúťaž Cesta svetla, prehliadka Dni Mateja Hrebendu, úspešne boli zorganizované konferencie k prekladači RoboBraille a Braillovo písmo – jeho význam v 21. storočí a jeho budúcnosť.

Taktiež boli poskytované všetky služby a vykonávané všetky činnosti dôležité pre chod ÚNSS.

Ústredná rada schválila aj nový organizačný poriadok Úradu ÚNSS, podľa ktorého má teraz úrad ÚNSS týchto sedem oddelení:

- Ekonomické oddelenie
- Oddelenie sociálnych služieb
- Centrum technických a informačných služieb (CETIS)
- Oddelenie prevencie architektonických a dopravných bariér
- Oddelenie pre vzťahy s verejnosťou a fundraising
- Oddelenie pre rozvoj spolkovej činnosti

- Oddelenie pre obhajobu práv, legislatívne aktivity a zahraničné vzťahy

Finančná situácia ÚNSS

Ústredná rada vzala na vedomie informáciu o finančnej situácii s konštatovaním, že bolo dosiahnuté vyrovnané financovanie aktuálnych nákladov na základné aktivity ÚNSS. A to najmä vďaka úspešným rokovaniam vedúcim k navýšeniu príspevkov od samosprávnych krajov na poskytovanie špecializovaného sociálneho poradenstva a sociálnej rehabilitácie, ako aj v dôsledku výnosov verejných zbierok a výnosu z alokácie 2% z daní pre ÚNSS.

Napriek tomuto stavu je treba pokračovať v získavaní financií nevyhnutných na udržanie a rozširovanie potrebných a požadovaných aktivít a služieb ÚNSS.

Biela pastelka 2018

Pri hodnotení zbierky Biela pastelka vyslovila Ústredná rada poďakovanie všetkým jej organizátorom, realizátorom a prispievateľom.

Zvlášť vysoko si cení prístup členov ÚNSS, výborov, Krajskej rady a Krajského strediska v Prešovskom kraji, ktorý dlhodobo dosahuje najvyšší výnos zbierky a odporúča šíriť ich skúsenosti vo všetkých krajoch.

Výnos zbierky v hlavnom zbierkovom dni bol 131 374,06 eura, čo je viac ako v predchádzajúcom roku.

Výnos priamej spolupráce so školami bol však nižší, čo zrejme súvisí s vyšším záujmom základných organizácií spolupracovať so školami. Do zbierky sa však zapojilo len 48 základných organizácií. Členovia Ústrednej rady v diskusii vyslovili názor, že grantová komisia by mala zohľadniť v bodovom hodnotení žiadosti o grant účasť žiadateľa na zbierke Biela pastelka. Ústredná rada určila hlavný deň zbierky v roku 2019 a v nasledujúcich rokoch na predposledný piatok v mesiaci september.

Sprístupnenie televíznych programov

Ústredná rada uvítala zámer ÚNSS uskutočniť prieskum medzi nevidiacimi a slabozrakými divákmi o možnosti resp. nemožnosti prijímať televízne programy s komentárom pre nevidiacich a získané výsledky použiť na poradenstvo a na rokovania s kompetentnými orgánmi o zabezpečení príjmu televíznych programov s komentárom pre

nevidiacich. Odporučila zistiť u RTVS stav a možnosti aktualizácie archívu programov s komentárom pre nevidiacich RTVS dokorán.

Spolková činnosť

Ústredná rada stanovila obdobie konania Výročných členských schôdzí 2019 na 1. marec až 30. apríl 2019.

Akceptovala rozhodnutie členov Základnej organizácie č. 63 Revúca a oficiálne túto základnú organizáciu zrušila. S uspokojením vzala na vedomie, že sa podarilo personálne stabilizovať situáciu v Základnej organizácii Žiar nad Hronom a Vranov nad Topľou.

K ďalším bodom, o ktorých rokovala Ústredná rada patrili:

- Vyhodnotenie priebehu osvetovo-bezpečnostného podujatia Biela palica.
- Fond individuálneho darcovstva s odporúčením predĺžiť termíny na predkladanie žiadostí
- Stratégia rozvoja spoločnosti Tyflocomp
- Legislatívna správa
- Zintenzívniť spoluprácu krajských spolkových organizačných zložiek s Ústrednou kontrolnou komisiou
- Vyhodnotenie konferencií
- Práva osôb so zdravotným postihnutím a Agenda udržateľného rozvoja 2030“
- Rekapitulácia realizovaných a pripravovaných projektov

Trvajúce úlohy

Kontrola plnení uznesení nie je formálnou záležitosťou. To dokladá posun pretrvávajúcich úloh, ktorými sú Dostupnosť elektronického občianskeho preukazu pre nevidiacich, splnenie opatrení v Základnej organizácii ÚNSS Žilina a predĺženie termínu schválenia novely Rokovacieho poriadku výborov základných organizácií ÚNSS.

Budúce zasadnutie Ústrednej rady ÚNSS sa uskutoční 14. a 15. júna 2019.

Podľa uznesení spracoval Josef Zbranek

DÚHA až k vám

Do aktuálneho čísla opäť vkladáme formulár Objednávka časopisu DÚHA.

Chceli by ste si čítať v časopise DÚHA pravidelne celý rok? Prosíme, vyplňte a odošlite formulár Objednávka časopisu DÚHA, ktorý vkladáme do tohto čísla.

Náš dvojmesačník si možno objednať vo zväčšenej čiernotlačí s ročným predplatným 5,40 eura, zdarma v Braillovom písme alebo zdarma v elektronickej forme. Vybranú formu vo formulári označte krížikom.

V tabuľke vyplňte kontaktné údaje a objednávku zašlite písomne na adresu Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska, Sekulská 1, 842 50 Bratislava.

Možnosti spôsobu platby za zväčšenú čiernotlač: prevodom na účet SK93 0200 0000 0013 3086 7955 VS: 5090105. V poznámke treba uviesť:

Meno a priezvisko.

Dôležité je prečítať si a podpísať aj informácie na druhej strane formulára, ktoré sa týkajú ochrany osobných údajov.

Ďakujeme a tešíme sa na vaše objednávky.

(red)

Pred distribúciou ku vám domov. ILUSTRAČNÉ FOTO – ÚNSS

Spravodajstvo

(NE)vidieť a vedieť viac

Do Bratislavy sa opäť vrátil unikátny projekt. Určený je ľuďom so zrakovým postihnutím a je jeden z prvých tohto druhu určených nielen v Spolku medikov Slovenskej zdravotníckej univerzity, ale na Slovensku vôbec. Počas Dňa nevidiacich si dvadsať zrakovo postihnutých ľudí zopakovalo a rozšírilo svoje zdravotnícke vedomosti.

Činorodosť Spolku medikov Slovenskej zdravotníckej univerzity je viacerým už nepochybne známa. Istotne popri inom registrujete rôzne hry a tvorivé dielne, ktorými deti v nemocnici zbavujú strachu z bieleho plášt'a, či kreatívne popoludnia pre dôchodcov. No minimálne informácie o projekte s názvom (NE)vidieť a vedieť viac vás neobišli.

Dobrá myšlienka, ktorá sa stala skutkom

Nápad Evy Otrubčákovej skúsiť aj ľuďom so zrakovým postihnutím ukázať, ako poskytnúť prvú pomoc, sa po prvýkrát pretavil do skutkov v roku 2017.

Zásluhou Krajského strediska Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska v Bratislave vtedy odborníci každému z pätnástich nevidiacich a slabozrakých individuálne ukázali, čo s človekom, keď je v šoku, ako dať raneného do stabilizovanej polohy, zastaviť krvácanie, ošetriť popáleninu, dať masáž srdca a umelé dýchanie dieťaťu aj dospelému, ako pomôcť dusiacemu sa a ako správne používať klasickú aj medzizubnú kefku. Pozitívny ohlas a pretrvávajúci veľký záujem podnietili autorov myšlienky pokračovať a prekročiť hranice hlavného mesta.

Začiatkom apríla sa pod záštitou Slovenskej asociácie študentov medicíny Slomsa a Stálej komisie pre verejné zdravie uskutočnilo stretnutie v zasadačke Slovenskej knižnice pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči.

Nateraz posledný kurz bol pripomienkou Dňa nevidiacich a uskutočnil sa 13. novembra v Bratislave.

Jeden na jedného

Každý z účastníkov mal možnosť vyskúšať si všetko individuálne. Preto sa nikto z absolventov nemôže vyhovoriť, že nedoviedel či neporozumel.

A tak sa pekne-rúče naučili podať kardiopulmonálnu resuscitáciu dospelému, vyskúšali si dať raneného do protišokovej polohy, dozvedeli sa, ako reagovať, ak niekto v okolí dostane infarkt či porážku.

Účastníkov zamestnával nácvik správnej techniky čistenia zubov, Spolok reprodukčného zdravia ich zorientoval, ako si môžu sami vyšetriť prsníky a semenníky.

Sekcia s názvom Číslo pre zdravie ponúkla meranie krvného tlaku, glykémie, telesnej výšky a hmotnosti a určenie BMI.

Pôvodné plány zahŕňali aj stanovište pohybu (balančné cvičenia, statické, ale aj dynamické v sede a v stoji či ergonómiu sedenia), no organizátori ich napokon presunuli na budúce stretnutie. Radšej nech je aktivít menej a poriadne.

Keď sa stane úraz, googlit' už nestihnete

Pamätajte: akákoľvek poskytnutá prvá pomoc je lepšia ako žiadna. Podľa štatistík sa až 75 percent úrazov stáva doma.

Nečakajte na to, kým sa medici, záchranári a verejní zdravotníci vydajú k vám. Všetko, čo je dobré vedieť, nájdete v poslednom minuloročnom čísle časopisu Rozhľady (dostupnom v digitálnej knižnici Slovenskej knižnice pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči). Alebo to prenechajte Youtubu.

Do editačného poľa treba zadať SEPRP. Je to SEdlácka PRvá Pomoc, nová séria videí v rámci Baštrngu.

Prostredníctvom zábavných scénok, príbehov a pesničiek vás Michal Kubovčík naučí, ako správne poskytnúť prvú pomoc. Nad odbornosťou bdie prezident Slovenského Červeného kríža docent Viliam Dobiáš a organizácia Krajina záchrancov.

Dušana Blašková

Nečakajte na to, kým sa medici, záchranári a verejní zdravotníci vydajú k vám. Naučte sa, ako správne dýchať z úst do úst, aby ste zachránili život druhého. Rozhoduje čas. FOTO – ÚNSS

Každý z účastníkov mal možnosť vyskúšať si všetko individuálne. FOTO – ÚNSS

Aj v Prešove sme si pripomenuli Deň nevidiacich

Workshopu v priestoroch Knižnice P.O. Hviezdoslava v Prešove sa zúčastnilo 80 návštevníkov, medzi ktorých patrili najmä študenti stredných a vysokých škôl zo študijných odborov špeciálna pedagogika a sociálna práca.

Na počesť narodenia Valentina Haüya, zakladateľa systematického vzdelávania nevidiacich ľudí, si každoročne 13. novembra pripomíname Deň nevidiacich.

Bol presvedčený, že nevidiaci sú vzdelávateľní, a preto pre nich v roku 1784 založil v Paríži prvú školu a výraznou mierou sa zaslúžil o to, aby sa dokázali naučiť čítať a písať.

Slovo na dotyk

Pri tejto príležitosti sa v krásnych priestoroch Knižnice P.O. Hviezdoslava v Prešove uskutočnil workshop s názvom Slovo na dotyk. Na jeho obsahu sa spoločne podieľali Knižnica P.O. Hviezdoslava v Prešove, Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči a Krajské stredisko Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska (ÚNSS) v Prešove.

Stretnutie bolo plné zaujímavých informácií o spôsobe tvorby a využitia digitálnej knižnice, reliéfnych a zvukových kníh, kníh v Braillovom písme a v zväčšenej čiernotlačí.

Účastníci sa mohli dozvedieť o viacerých typoch a možnostiach výpožičných služieb jednotlivých knižníc, prezentovali im ponuku zaujímavých programov a projektov určených pre nevidiacich a slabozrakých ľudí.

Svet na dotyk

Súčasťou workshopu bolo aj premietanie krátkeho dokumentu Svet na dotyk. Účastníci si sami mohli vyskúšať čítanie rôznych dokumentov bez zraku, s využitím simulačných okuliarov a so svojimi skúsenosťami sa s nimi podelila aj členka Základnej organizácie ÚNSS č. 30 v Prešove Oľga Klimková.

Na tomto workshope sa zúčastnilo približne 80 návštevníkov, medzi ktorých patrili najmä študenti stredných a vysokých škôl zo študijných odborov špeciálna pedagogika a sociálna práca.

Podujatie prišli svojou účasťou podporiť aj členovia Základnej organizácie ÚNSS č. 30 Prešov a predstavitelia Lions Clubu Prešov.

(red)

Podujatie Slovo na dotyk sa uskutočnilo pri príležitosti narodenia Valentina Haüya, zakladateľa systematického vzdelávania nevidiacich ľudí. FOTO – ÚNSS

Súrodenci Babjakovci v Lučeneckej Synagóge

Pozvanie do Lučenca prijali významní operní speváci i klavírny majster.

Základná organizácia Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska (ÚNSS) č. 22 Lučenec zorganizovala v poradí 7. ročník benefičného koncertu s názvom Lúče srdc. Uskutočnil sa 26. Októbra 2018.

Nesmierne si vážime, že pozvanie do Lučenca prijali operní speváci Terézia Kružliaková, Martin Babjak, Ján Babjak a klavírny majster Daniel Buranovský.

Slávnostný večer spestrili hrou na hudobných nástrojoch deti Chiara Stojková (z triedy pani učiteľky Alice Vajdovej zo Súkromnej ZUŠ Lučenec), Sebastián Kotek (z triedy pána učiteľa Michala Petrika zo ZUŠ Zvolen) a Oliver Hrubý (z triedy pána učiteľa Petra Štrpku zo ZUŠ Jozefa Kresánka Bratislava).

Hoci chlapci nie sú z Lučenca, z toho mesta pochádzajú ich príbuzní.

Prospešné ciele

Benefičný koncert mal viacero cieľov. Organizátori chceli pripraviť kultúrne podujatie na propagáciu života zrakovo postihnutých ľudí v regióne, a to formou umelecky hodnotného kultúrneho programu, ktorý spojí všetkých divákov, účinkujúcich a zrakovo postihnutých ľudí.

Ďalším z cieľov bolo získať peniaze na dofinancovanie aktivít spolkovéj činnosti v základnej organizácii, na kúpu, respektíve dofinancovanie nových kompenzačných pomôcok, ktoré budú slúžiť na zácvičenie členom základnej organizácie ako aj klientom ÚNSS.

Zo získaných financií budú čiastočne financovať nový počítač so špeciálnymi úpravami pre zrakovo postihnutých.

Vďaka tým, ktorí podujatie podporili

Každý doteraz uskutočnený benefičný koncert mal a má svojich donorov, podporovateľov.

Hlavnými partnermi tohtoročného benefičného koncertu boli mesto Lučenec pod vedením primátorky Alexandry Pivkovej, Lučenecké kultúrne stredisko LUKUS pod vedením Mgr. Tomáša Belka.

Kompletný zoznam partnerov je uvedený na stránke KS Banská Bystrica.

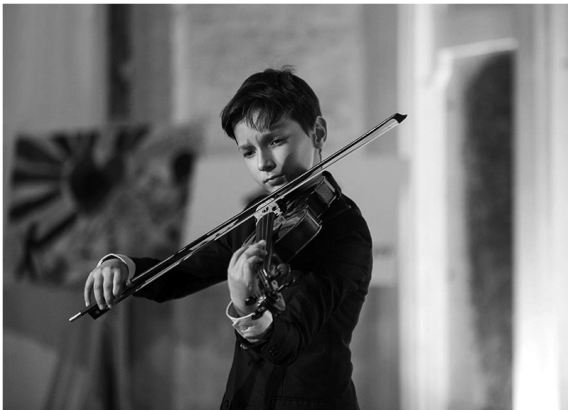
Renata Oláhová, Veronika Chudjaková

koordinátorky projektu

(redakčne upravené)

Nesmierne si vážime, že pozvanie do Lučenca prijali operní speváci Terézia Kružliaková, Martin Babjak, Ján Babjak a klavírny majster Daniel Buranovský. FOTO – ÚNSS

Slávnostný večer spestrili hrou na hudobných nástrojoch deti. FOTO – ÚNSS

A ideme ďalej

Projekt bol jedným z podporených projektov Grantovou komisiou Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska. O grant požiadala Krajská rada ÚNSS Banská Bystrica. Radosť organizátorov zo schválenia financií bola neopísateľná. A to minimálne preto, lebo opäť mohli pripraviť a dofinancovať projekt, ktorý nazvali A ideme ďalej.

Projekt A ideme ďalej sa uskutočnil vo Vile Soráč vo Vyhniach v dňoch 19. až 21.októbra 2018.

Cieľom bolo pokračovať v sérii vzdelávacích aktivít pre aktívnych členov základných organizácií v Banskobystrickom kraji, ktoré posilnia ich vedomosti a zručnosti, a to najmä v oblasti pôsobenia na verejnosť a informovania o problémoch a schopnostiach osôb so zrakovým postihnutím.

V trojdňovom programe zhodnotili celoslovenskú zbierku Biela pastelka, Deň bielej palice, základné organizácie prezentovali svoju činnosť.

Druhý deň patrilo definovaniu v teórii no aj v praxi témam Kto je osoba so zrakovým postihnutím, Ako správne identifikovať stupeň zrakového postihnutia, Ako robiť besedy v základných a stredných školách. Čas a priestor účastníci venovali aj dokumentom Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska.

Zamerali sa na definovanie pojmov, kto je riadny a mimoriadny člen základnej organizácie, čo je to Fond individuálneho darcovstva, kto ho môže využiť.

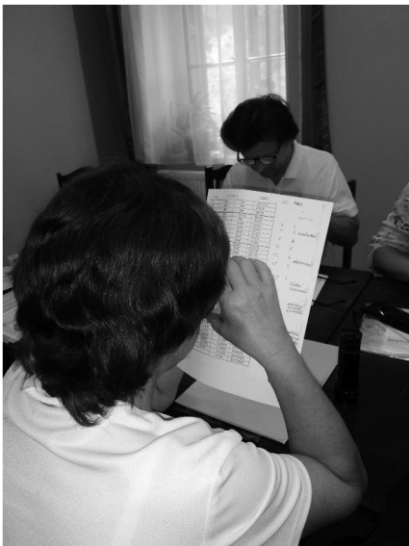
Keďže v kraji sú aj základné organizácie, v ktorých sú problémy, spoločnými silami sa snažili navrhnúť spôsoby riešenia.

Aktívni členovia základných organizácií získali vedomosti a zručnosti, ktoré môžu pretaviť do činnosti základných organizácií vo vnútri ale i navonok smerom k širokej verejnosti.

Renata Oláhová

Projekt A ideme ďalej sa uskutočnil vo Vile Soráč vo Vyhniach v októbri 2018. FOTO – ÚNSS

Cieľom projektu A ideme ďalej bolo pokračovať v sérii vzdelávacích aktivít pre aktívnych členov základných organizácií v Banskobystrickom kraji. FOTO – ÚNSS

Jesenné pobyty pre rodiny a mladých

V Banskej Bystrici zopakovali rekondičný Pobyť pre deti so zrakovým postihnutím a ich rodinných príbuzných. Mladí sa stretli v Tajove.

Na jeseň sa s podporou Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny SR uskutočnili dva pobyty. Októbrový rekondičný pobyt bol zameraný na deti a rodinu, mládež sa stretla na workshopoch počas novembrového rekondičného pobytu.

Pomoc rodinám

Krajské stredisko Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska (ÚNSS) Banská Bystrica zorganizovalo rekondičný Pobyť pre deti so zrakovým postihnutím a ich rodinných príbuzných už po tretíkrát. Jeho zámerom bolo pomôcť najbližším nevidiacich a slabozrakých prijať zrakové postihnutie, vyrovnáť sa s jeho dôsledkami a docieľiť tak, aby čo najmenej ovplyvňovalo spolunažívanie v rodine a prispelo k adaptácii medzi rovesníkmi.

Projekt sa uskutočnil v dňoch 24. až 27. októbra a dvaja lektori ÚNSS sa venovali celkovo piatim rodinám.

Mladí na ceste k samostatnosti

Pobytu Nezávislý život: Ako na to? v Tajove sa zúčastnilo štrnásť nevidiacich a slabozrakých vo veku 18 až 30 rokov. Uskutočnil sa v dňoch 15. až 18. Novembra.

Mladí ľudia absolvovali viacero kvalitných workshopov na tému nezávislého života a sebarozvoja pod vedením profesionálnych lektorov. Úspech mali neformálne diskusie so zaujímavými živými i virtuálnymi hosťami a účastníci si povymieňali skúsenosti s inšpiratívnymi nevidiacimi a slabozrakými mladými ľuďmi z celého Slovenska.

Z vyhodnotenia pobytu prostredníctvom ankety vyplýva, že mladí ľudia si cenili najmä dobré hry, nové informácie a rady, no aj to, že spoznali nových ľudí.

(red)

Z vyhodnotenia pobytu vyplýva, že mladí ľudia si na jesennom pobyte cenili aj to, že spoznali nových ľudí. FOTO – ÚNSS

Mladí ľudia v Tajove absolvovali viacero kvalitných workshopov na tému nezávislého života a sebarozvoja pod vedením profesionálnych lektorov. FOTO – ÚNSS

Poznáme víťazov súťaže ZlatyErb.sk

Vyhlasenie výsledkov 15. ročníka súťaže samospráv Slovenska ZlatyErb.sk 2018 sa už tradične uskutočnilo počas novembrového medzinárodného kongresu ITAPA v Bratislave.

Celkové víťazstvo a hlavnú cenu Grand Prix eSlovensko si vybojovali prvýkrát v histórii dve internetové stránky: Prešovský samosprávny kraj a Trenčiansky samosprávny kraj.

Víťazom v kategórii obcí sa stala Valča, v kategórii miest Nové Zámky, Trenčín, Bratislava a samosprávnych krajov Prešovský a Trenčiansky. Po prvý raz v histórii bolo udelených viac prvých miest v jednotlivých kategóriách, čo svedčí o vyrovnanej úrovni súťažiacich. Najlepšia stránka organizácií samospráv patrí Prievidzskej nemocnici s poliklinikou (Trenčiansky samosprávny kraj) a najlepšia bezbariérová stránka Slovenska je web mesta Krásno nad Kysucou.

O súťaži

Súťaž ZlatyErb.sk každoročne vyhlasuje Únia miest Slovenska (ÚMS) a eSlovensko spoločne so Združením informatikov samospráv Slovenska a ÚNSS a je spolufinancovaná Európskou úniou v rámci programu Connecting Europe Facility.

Hlavným cieľom je podporiť informatizáciu slovenských samospráv, oceniť výnimočné projekty a ohodnotiť snahu zástupcov samospráv efektívne a transparentne využívať informačno-komunikačné technológie a tým zvyšovať kvalitu služieb pre občanov. Ceny ZlatyErb.sk boli udeľované v troch hlavných kategóriách: najlepšia stránka obcí (päť ocenení), najlepšia stránka miest a mestských častí (päť ocenení) a najlepšia stránka samosprávnych krajov (tri ocenenia). Víťazi Grand Prix eSlovensko zároveň získavajú nomináciu do medzinárodnej súťaže EuroCrest Award, ktorú vyhlasuje české Združenie Zlatý erb.

Najlepšie bezbariérové weby

ÚNSS odovzdala cenu za najlepšiu bezbariérovú stránku mestu Krásno nad Kysucou. Najlepšia stránka organizácií samospráv patrí Prievidzskej nemocnici s poliklinikou (Trenčiansky samosprávny kraj), najmä za jej prístup k transparentnosti.

Cenu pre osobnosť za mimoriadny prínos v oblasti informatizácie slovenských samosprávach získal Vojtech Regec, dlhoročný

spolupracovník Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska v oblasti bezbariérových stránok.

Zaostrené na informácie k voľbám

Do súťaže sa zapojilo 81 samospráv. Porota hodnotila 66 kritérií v 12 kategóriách. Ceny ZlatyErb.sk 2018 odovzdával Milan Galanda, generálny sekretár ÚMS, Branislav Mamojka, predseda ÚNSS a Miro Drobný, predseda poroty.

„Veľmi nás teší, že sme mohli opäť spolupracovať s Úniou nevidiacich a slabozrakých Slovenska. Po toľkých rokoch spolupráce sa vlastne cítime viac ako rodina, ktorá má spoločný cieľ,“ hovorí Drobný.

V aktuálnom ročníku sa pri hodnotení porotcovia zamerali napríklad na to, ako samosprávy pristupovali k zverejneniu volebných informácií.

„Mnohé samosprávy zverejnili zoznamy kandidátov, ktoré neboli čitateľné pre zrakovo postihnutých ľudí,“ vraví Drobný. A práve na tomto je prípade je podľa neho vidieť, aká dôležitá je dostupnosť informácií.

„Ak sa takéto informácie nezverejnia dostupne a časť voličov si tak nemôže touto cestou prečítať zoznam kandidátov, možno to považovať za ohrozenie demokratických volieb,“ dodáva.

V nasledujúcom vydaní Dúhy si budete môcť prečítať rozhovor s Vojtechom Regecom.

S použitím tlačovej správy pripravila ht

Do súťaže ZlatyErb.sk 2018 sa zapojilo 81 samospráv. Ceny odovzdával Milan Galanda, generálny sekretár ÚMS, Branislav Mamojka, predseda ÚNSS a Miro Drobný, predseda poroty. FOTO – ZLATYERB.SK

Novinky a tipy

Nová aplikácia prináša lepší zážitok z návštevy múzea

Nemusíte mať ani vlastný mobil na to, aby ste si pozreli múzeum za pomoci moderných technológií. S originálnym projektom Sám v múzeu prišli študenti.

Na Košickom Hackatone 2017 vznikol projekt mladých študentov Filipa Hudzíka, Veroniky Matejovej a Mareka Halušku. Využíval lokalizačné senzory Proximity beacon, ktoré spolupracujú s mobilnou aplikáciou. Spoločnosť T-System Slovakia umožnila mladým ľuďom uviesť tento projekt do praxe. Do spolupráce prizvali Východoslovenské múzeum a Úniu nevidiacich a slabozrakých Slovenska.

Informácie si vás nájdú

Finálnym riešením je inštalácia lokalizačných senzorov v priestoroch expozície Rodošto na Hrnčiarskej ulici číslo 7 v Košiciach, ktoré spolu s mobilnou aplikáciou Sám v múzeu ponúkajú plnohodnotnú prehliadku expozície múzea aj bez sprievodcu.

Návštevník si zapožičia mobilný telefón s aplikáciou alebo si aplikáciu nainštaluje do svojho prístroja a vstúpi do priestorov expozície.

Telefón, aplikácia a senzory začnú spolu komunikovať a identifikovať polohu návštevníka s telefónom. Na základe zistenej polohy sa v telefóne automaticky spustí prehrávanie príslušného výkladu k vystavenému exponátu.

Aplikácia má aj mód fungovania pre zrakovo znevýhodnených používateľov. V prípade, že je v telefóne spustená asistenčná aplikácia čítač obrazovky, aplikácia to rozpozná.

Dozviete sa kde ste a kam ďalej ísť

Pri pohybe v priestoroch expozície prehrá aj opisné informácie a navigačné inštrukcie tak, aby bola uľahčená orientácia v priestoroch výstavy a aby nevidiaci návštevník dostal informáciu o vystavenom exponáte.

A tak možno počuť napríklad aj nasledujúce informácie: „Miestnosť je obdĺžnikového tvaru. Na stenách visia obrazy. Prehliadka pokračuje

rovno. Pri prechode do nasledujúcej miestnosti je zvýšený prach.“, alebo „V sklenenej vitríne sú umiestnené fragmenty mozaiky na podstavci v tvare ihlana.“. Za takýmito informáciami už nasleduje odborný výklad k expozícii a jednotlivým exponátom.

Aplikácia je dostupná pre systémy IOS an Android. V nasledujúcich dňoch a mesiacoch ju čaká už len finalizácia a doladovanie.

Slávnostné odovzdanie

Novú aplikáciu Sám v múzeu slávnostne zaviedli 11. decembra v expozícii Rodošto Východoslovenského múzea (VSM) v Košiciach na Hrnčiarskej ulici.

Na odovzdávaní sa zúčastnili výkonný riaditeľ T-Systems Slovakia Daniela Giebel, predseda Košického samosprávneho kraja Rastislav Trnka, riaditeľ Východoslovenského múzea v Košiciach Robert Pollák, za Úniu nevidiacich a slabozrakých Slovenska Ján Podolinský a, samozrejme tí bez ktorých by to nevzniklo, autori projektu Filip Hudzík, Veronika Matejová a Marek Haluška.

Inštalácia senzorov bude trvalo umiestnená v priestoroch Rodošto. Stačí iba prísť a vyskúšať. Nie je treba mať ani vlastný mobilný telefón. Ten sa dá zapožičať pri kúpe vstupenky priamo v múzeu.

Pozývame vás vyskúšať túto novinku a ak budete spokojní, informovať o nej ďalších.

Ján Podolinský

Pomáhame a radíme

Autorský zákon je doplnený o nové ustanovenia v prospech osôb so zdravotným postihnutím

Júnová novela doplnila Autorský zákon o nové ustanovenia. Dôležité sú predovšetkým pre osoby so zdravotným postihnutím.

Spresnenie použitia zvukovej zložky audiovizuálneho diela

Zákon sa dopĺňa o možnosť samostatného použitia zvukovej zložky audiovizuálneho diela, či už obohatenej o audiokomentár alebo samostatne, pre potreby osôb so zdravotným postihnutím. Do výnimky sa pridáva možnosť odčleniť zvukovú zložku z audiovizuálneho diela bez súhlasu autora. Avšak za predpokladu, že sa to uskutoční výhradne pre potreby osôb so zdravotným postihnutím a v rozsahu odôvodnenom ich zdravotným postihnutím.

Odčlenenú pôvodnú zvukovú zložku audiovizuálneho diela, celé audiovizuálne dielo s doplnenou zvukovou zložkou o slovné vyjadrenie obrazovej zložky (napríklad doplnenie popisu deja a scén do zvukovej zložky - audiokomentár), ale aj takto doplnenú samostatnú zvukovú zložku, možno následne použiť bez súhlasu autora vyhotovením rozmnoženiny, verejným vykonaním, verejným prenosom (napríklad sprístupňovaním na internete), verejným rozširovaním prevodom vlastníckeho práva alebo vypožičaním.

Pri všetkých použitiach audiovizuálneho diela sa, samozrejme, musia súčasne dodržať dve základné podmienky: použitie sa uskutoční výhradne pre potreby osôb so zdravotným postihnutím v rozsahu odôvodnenom ich zdravotným postihnutím a účel tohto použitia nesmie byť priamo ani nepriamo obchodný.

Stručne povedané, Autorský zákon neporuší ten, kto bude rozširovať výhradne pre osoby so zdravotným postihnutím (u ktorých je to odôvodnené druhom ich zdravotného postihnutia) zvukovú zložku audiovizuálneho diela, audiovizuálne dielo doplnené o slovné vyjadrenie jeho obrazovej zložky (audiokomentár) alebo zvukovú zložku audiovizuálneho diela doplnenú o audiokomentár.

Transpozícia smernice EÚ o použití diela pre vybrané skupiny zdravotne postihnutých osôb

Zákonom sa transponuje smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2017/1564 o určitých povolených spôsoboch použitia určitých diel a iných predmetov ochrany chránených autorským právom a s ním súvisiacimi právami v prospech osôb, ktoré sú nevidiace, zrakovo postihnuté alebo postihnuté inou poruchou čítania.

Smernica vychádza priamo z Marakéšskej zmluvy o uľahčení prístupu k uverejneným dielam pre osoby nevidiace, zrakovo postihnuté alebo postihnuté inou poruchou čítania (ďalej len „Marakéšska zmluva“) prijatej Svetovou organizáciou duševného vlastníctva (WIPO).

Cieľom právnej úpravy je zabezpečiť základný právny rámec, ktorým sa zlepší dostupnosť diel (kníh, novín, časopisov, audiokníh atď.) v prístupných formátoch pre osoby nevidiace, zrakovo postihnuté alebo postihnuté inou poruchou čítania.

Na tento účel sa zavádza nová zákonná výnimka z autorského práva a práv súvisiacich s autorským právom, ktorú môžu využívať jednak osoby definované ako osoby s poruchami čítania, ale aj organizácie alebo inštitúcie starajúce sa o napĺňanie ich potrieb bez dosahovania majetkového prospechu – poskytovatelia služieb pre osoby s poruchou čítania.

V takýchto prípadoch nie je potrebné získať predchádzajúci súhlas nositeľa práv na určité autorskoprávne spôsoby použitia diel a ich rozmnoženín v prístupných formátoch. Rozsah diel je obmedzený iba na slovesné diela v rôznej forme, vrátane zvukových záznamov a na hudobné diela v písomnej forme.

Zákon súčasne reguluje obeh a výmenu rozmnoženín diel v prístupných formátoch na vnútornom trhu Európskej únie a aj na medzinárodnej úrovni.

Ide predovšetkým o výmenu a obeh rozmnoženín diel v prístupnom formáte medzi poskytovateľmi služieb pre osoby s poruchou čítania so sídlom na území Slovenskej republiky a poskytovateľmi služieb pre osoby s poruchou čítania v ďalších členských štátoch EÚ alebo poskytovateľmi služieb pre osoby s poruchou čítania v tretích štátoch, ktoré sú zmluvnou stranou Marakéšskej zmluvy (ďalej tiež „tretí štát“).

Použitie diela pre potreby osôb s poruchou čítania

Do autorského práva nezasahuje:

a) osoba, ktorá je v dôsledku svojho zdravotného postihnutia nevidiaca alebo má poruchu zrakového alebo iného vnímania textu, ktorá jej neumožňuje čítať alebo inak vnímať text v rovnakej miere ako osobe bez takéhoto postihnutia, alebo trpí fyzickým postihnutím, ktoré jej neumožňuje manipulovať s textom v tlačenej forme tak, aby mohla zamerať svoj zrak na text v rozsahu, ktorý je bežne potrebný na čítanie (ďalej len „osoba s poruchou čítania“), a ktorá bez súhlasu autora použije dielo vyhotovením rozmnoženiny v prístupnom formáte pre svoju potrebu alebo

b) škola, knižnica, archív alebo iná právnická osoba poskytujúca podobné služby osobám s poruchou čítania ako jednu zo svojich činností (ďalej len „poskytovateľ služieb pre osoby s poruchou čítania“), pri ktorej nedochádza k priamemu alebo nepriamemu majetkovému prospechu, ktorá bez súhlasu autora použije dielo vyhotovením rozmnoženiny v prístupnom formáte alebo rozmnoženinu diela v prístupnom formáte použije verejným prenosom, alebo verejným rozširovaním prevodom vlastníckeho práva, alebo vypožičaním, ak sa takéto použitie uskutočňuje výhradne pre potreby osôb s poruchou čítania z členského štátu EÚ alebo z tretieho štátu, ktorý je zmluvnou stranou Marakéšskej zmluvy, alebo medzi dvomi alebo viacerými poskytovateľmi služieb pre osoby s poruchou čítania vrátane poskytovateľa služieb pre osoby s poruchou čítania z členského štátu EÚ alebo z tretieho štátu, ktorý je zmluvnou stranou Marakéšskej zmluvy.

Dielom sa rozumie hudobné dielo vyjadrené v písomnej forme alebo slovesné dielo, ktoré je zverejnené ako kniha, odborný časopis, noviny, zábavný časopis alebo iný písomný materiál, alebo zvukový záznam vrátane súvisiacich ilustrácií.

Oprávnenia osôb s poruchou čítania

Osoby s poruchou čítania, ale aj fyzické osoby, ktoré konajú v ich mene (napríklad rodičia detí alebo ustanovení opatrovníci), nepotrebujú získať súhlas autora diela na vyhotovenie rozmnoženiny diela v prístupnom formáte výlučne pre vlastnú potrebu osoby s poruchou čítania.

K dielu, z ktorého si chcú vyhotoviť rozmnoženinu v prístupnom formáte, sa však musia dostať legálne, t.j. dielo musí pochádzať z legálneho zdroja, napríklad byť kúpené alebo vypožičané.

Takto vyhotovená rozmnoženina zároveň musí byť určená na výlučné použitie pre osoby s poruchami čítania.

Osoba s poruchou čítania nesmie takto získanú rozmnoženinu diela poskytovať iným osobám s poruchou čítania nielen do členských štátov Európskej únie alebo do tretích štátov, ale ani osobám s poruchou čítania na Slovensku.

Oprávnenia poskytovateľov služieb pre osoby s poruchou čítania

Poskytovatelia služieb pre osoby s poruchou čítania môžu bez súhlasu autora a bezodplatne z diela vyhotoviť rozmnoženinu v prístupnom formáte a následne rozmnoženinu v prístupnom formáte verejne prenášať (napríklad sprístupniť na internete), verejne rozširovať prevodom vlastníckeho práva (napríklad predávať, darovať) alebo vypožičať.

Účelom všetkých použití musí byť, že konkrétne použitie sa uskutočňuje výhradne pre potreby osôb s poruchou čítania v rámci Slovenskej republiky, iného členského štátu EÚ alebo tretieho štátu.

Poskytovateľom služieb pre osoby s poruchou čítania je taktiež umožnená cezhraničná výmena, čiže najmä dovoz a vývoz rozmnoženiny v prístupnom formáte. K výmene môže dochádzať medzi poskytovateľom služieb pre osoby s poruchou čítania so sídlom na území SR a poskytovateľom služieb pre osoby s poruchou čítania z iného členského štátu EÚ alebo z tretieho štátu.

Podotýkame, že aby poskytovatelia služieb pre osoby s poruchou čítania mohli vykonávať vyššie uvedené činnosti, musia spĺňať v zákone definované a pomerne prísne kritériá.

Pretože obdobným spôsobom budú vyššie uvedenú smernicu implementovať do svojej legislatívy i ostatné členské štáty EÚ a tretie štáty, z vyššie uvedeného vyplýva najmä to, že nebude porušením autorských práv, ak poskytovatelia služieb pre osoby s poruchou čítania zo zahraničia poskytnú rozmnoženinu diela v prístupnom formáte zrakovo postihnutým osobám na Slovensku, čo výrazne rozširuje dostupnosť diel v prístupných formátoch, najmä z knižníc pre zrakovo postihnutých v Českej republike, či pre tých jazykovo zdatnejších i z knižníc z iných štátov.

Milan Měchura

Povinné elektronické doručovanie daňového priznania dane z príjmov fyzickými osobami – podnikateľmi

O tejto problematike sme písali už v Dúhe č. 5/2017. Prinášame upravený článok, jednak preto, že v pôvodnom článku sme mylne informovali, že táto povinnosť sa bude vzťahovať i na osobných asistentov, jednak preto, že s blížiacim sa koncom roku začína byť zmena aktuálna a treba sa na ňu vopred pripraviť.

Národná rada SR schválila 11. októbra 2017 zákon, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 563/2009 Z. z. o správe daní (daňový poriadok). Zmeny v doručovaní podaní finančnej správe sa týkajú i živnostníkov.

Rozšírenie daňových subjektov povinných doručovať podania elektronicky

V § 14 zákona sa rozširuje okruh daňových subjektov povinných doručovať podania elektronicky nasledovne:

„(1) Povinnosť doručovať podania elektronickými prostriedkami finančnej správe má

a) daňový subjekt, ktorý je platiteľom dane z pridanej hodnoty alebo právnickou osobou zapísanou v obchodnom registri, alebo fyzickou osobou - podnikateľom registrovanou pre daň z príjmov.“

Na základe prechodného ustanovenia je fyzická osoba - podnikateľ povinná tak postupovať od 1. júla 2018.

Podľa dôvodovej správy sa povinnosť doručovať podania elektronickými prostriedkami bude vzťahovať aj na všetky daňové subjekty, ktoré sú fyzickými osobami, ktoré sú podnikateľmi, registrovanými pre daň z príjmov podľa zákona o dani z príjmov. Ide o fyzické osoby - podnikateľov, ktoré majú príjmy podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona o dani z príjmov.

Podľa § 14 ods. 3 zákona na podanie, ktoré má predpísanú štruktúrovanú formu podľa zákona o správe daní alebo osobitného predpisu (čo formulár daňového priznania spĺňa) a ktoré osoba (napr. živnostník) doručila inak ako elektronickými prostriedkami spôsobom podľa § 13 ods. 5, sa neprihliada.

Nová povinnosť pre živnostníkov

Z vyššie uvedených citácií zo zákona a z priloženej dôvodovej správy vyplýva, že povinnosť doručovať podania elektronicky a teda i podávať daňové priznania elektronicky sa bude vzťahovať mimo iných i na živnostníkov.

Prvý raz tak budú musieť urobiť pri priznávaní dane z príjmov za zdaňovacie obdobie roku 2018.

Za zdaňovacie obdobie roku 2017 podané do 31. marca 2018, resp. v prípade odkladu do 30. júna 2018 mohli fyzické osoby – podnikatelia doručiť daňové priznanie ešte v papierovej forme.

Osobní asistenti nemajú povinnosť doručovať podania elektronicky

Z nejasných formulácií v dôvodovej správe sme usúdili, že povinnosť doručovať písomnosti finančnej správe elektronicky sa bude vzťahovať i na osobných asistentov, čo sme v pôvodnom článku uviedli. Keďže v tejto otázke pretrvávali nejasnosti, či osobný asistent je alebo nie je pre účely doručovania písomností elektronicky podnikateľom, obrátili sa kolegovia z Organizácie muskulárnych dystrofikov v SR (OMD v SR) so žiadosťou o ich stanovisko na finančnú správu.

Podľa vyjadrenia finančnej správy osobní asistenti nie sú považovaní za podnikateľov (napríklad nevykonávajú zárobkovú činnosť na základe živnostenského oprávnenia). Preto sa na nich povinnosť komunikovať s finančnou správou elektronicky nevzťahuje.

Možnosti registrácie doručovania podaní

Pre možnosť doručovať podania finančnej správe elektronicky je treba sa registrovať na portáli Finančnej správy (www.financnasprava.sk).

Portál ponúka tri možnosti registrácie. Pre jednu z možností je potrebné mať čipový občiansky preukaz, pre druhú buď platený zaručený elektronický podpis, alebo čipový občiansky preukaz.

Tretia možnosť je pre podnikateľov, ktorí nemajú preukaz s čipom alebo platný elektronický podpis. Ak podnikateľ nemá občiansky preukaz s čipom, môže s finančnou správou uzatvoriť takzvanú dohodu o elektronickom doručovaní. Predtým vyplní na webe finančnej správy registračný formulár, kde si zvolí heslo a identifikačný kód a vyplní osobné údaje.

Po odoslaní formulára príde najprv overovací e-mail, obratom po jeho potvrdení notifikačný e-mail. Z webu finančnej správy si žiadateľ

o registráciu stiahne formulár dohody, vyplní a vytlačí ju a spolu s vytlačeným notifikačným e-mailom doručí tlačivá na daňový úrad.

Upozorňujeme, že podpis na tlačive dohody o elektronickom doručovaní musí byť overený u notára alebo na mestskom (obecnom) úrade. Návod, ako postupovať, je i na webe Finančnej správy.

Postup pri podávaní daňového priznania elektronicky

Po prihlásení sa k svojmu účtu si používateľ vyberie príslušný formulár daňového priznania, ktorý vyplní online.

Elektronický formulár je kópiou tradičného papierového tlačiva, pri vyplňaní však upozorní na niektoré chybné zadané údaje a výpočty. Po vyplnení priznania treba formulár podpísať (v prípade čipového dokladu) alebo jednoducho odoslať (v prípade dohody).

K daňovému priznaniu je možné prikladať i prílohy, závisí to však od toho, či daňový úrad vyžaduje originál týchto príloh alebo mu stačí aj kópia.

Pokiaľ sú postačujúce kópie, podávateľ dokumenty oskenuje a pripojí ich k elektronickému daňovému priznaniu. K e-formuláru sa dajú pripájať rôzne prílohy tak ako do e-mailu.

V prípade, že daňový úrad vyžaduje originál dokumentu, taký doklad je možné doručiť úradu v papierovej forme. Daňový poriadok vyslovene hovorí, že prílohy k elektronickému daňovému priznaniu sa dajú poslať aj v papierovej forme.

Ak podnikateľ nepodáva priznanie, ale posiela odvolanie, žiadosť alebo iné vyjadrenie, zvolí si na webe všeobecný e-formulár.

Milan Měchura

Sociálna poisťovňa pripravila užitočnú príručku pre živnostníkov

Kedy mám začať platiť poistné do Sociálnej poisťovne? Čo robiť ak ochorím? Ako to bude s mojím dôchodkom? Ako si môžem skontrolovať, že mám všetko v poriadku? To sú niektoré z najčastejších otázok, ktoré Sociálnej poisťovni adresujú

živnostníci v rámci telefonického poradenstva alebo osobných návštev pobočiek.

V týchto dňoch sa na všetky pracoviská Sociálnej poisťovne dostáva príručka s názvom „Podnikáte ako živnostník?“, v ktorej sú jednoducho a zrozumiteľne zachytené najdôležitejšie momenty povinností a práv (nárokov) živnostníka v oblasti sociálneho poistenia. Informovala o tom na svojom webe Sociálna poisťovňa.

Publikácia prináša odpovede, vysvetlenia a návody, ako treba postupovať v rôznych životných situáciách. Snahou Sociálnej poisťovne je pomôcť živnostníkom pri orientácii v často zložitých paragrafoch zákonov v oblasti sociálneho poistenia, pretože v prípade SZČO nejde o veľké firmy, ktoré si môžu dovoliť platiť poradcov alebo ekonómov.

Záujemcovia sa k príručke bezplatne dostanú vo všetkých pobočkách a vysunutých pracoviskách Sociálnej poisťovne po celom Slovensku. Okrem toho si ju môžu záujemcovia prezrieť alebo stiahnuť aj na internetovej stránke Sociálnej poisťovne:

https://www.socpoist.sk/ext_dok-03102018-letak-sp_prirucka-pre-szco_dl_100x210mm_2018_tlac_ed/66584c

(red)

Boli sme pri tom

Cestovanie, zbierkovanie i vzdelávanie. V Lučenci zvládli všetko

Základná organizácia Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska v Lučenci uskutočnila ďalší úspešný projekt. Donorom bola Grantová komisia ÚNSS pre rok 2018. Nazvali ho Chceme byť spolu.

Hlavným cieľom projektu bolo pokračovať v dlhodobej aktívnej spolkovej činnosti v základnej organizácii. Pre jej členov a pre ich rodinných príslušníkov – deti, dospelých, prípadne ich priateľov - pripraviť spoločenské, športové, turistické a poznávacie aktivity. V rámci projektu organizátori chceli pôsobiť na širokú verejnosť a informovať o problémoch a schopnostiach osôb so zrakovým postihnutím.

Mozaika záujmov

Projekt rozdelili na dve časti. V prvej sa venovali piatim rôznym aktivitám zameraným na členov Základnej organizácie Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska (ÚNSS) č. 22 Lučenec, na ich rodinných príslušníkov a priateľov väčšinou v roli sprievodcov.

Po náučných chodníkoch Lučeneckého parku

Park v Lučenci patrí medzi najkrajšie na Slovensku. Nachádza sa v ňom 35 cudzokrajných drevín, množstvo rastlín, živočíchov, minizoo, umelé jazierko a náučné chodníky. Zaujímavosťou parku sú z dreva vyrezané rozprávkové postavičky a náučné chodníky.

Vo víne je pravda

V rámci tejto aktivity sa účastníci dozvedeli, ako vo firme MOVINO vo Veľkom Krtíši pestujú vinič, ako ho spracúvajú, ako z neho vyrábajú víno. Bolo zaujímavé vidieť, ohmatať si obrovské sudy, do ktorých sa dostáva tento vzácny mok. Medzi domácich členov tiež prišli aj noví členovia základnej organizácie z okresu Veľký Krtíš.

Na návšteve v Bratislave

Na trojdňovom výlete účastníci podujatia navštívili sídlo ÚNSS a Tyflocomp. Absolvovali plavbu po Dunaji, vystúpili na hrad Devín.

Nevynechali ani obchodné centrum Eurovea, Prezidentský palác, Botanickú záhradu, Most SNP a pohľad z reštaurácie UFO.

Podme do vody

Cieľom bolo navštíviť Wellness AQUA TERMAL v Dolnej Strehovej. Návšteva kúpalísk patrí medzi obľúbené a členmi základnej organizácie žiadané aktivity.

Za láskou sa ísť oplatí. Alebo čo ešte nevieme o Banskej Štiavnici

Vďaka turistickému sprievodcovi Radkovi Kosorinskému sa účastníci dozvedeli o siedmich divoch Banskej Štiavnice a o jej histórii. Navštívili aj Starý zámok.

Najviac ich upútala návšteva Epicentra lásky, ktoré sa nachádza v rodnom dome Maríny Pischlovej, ktorú zvečnil vo svojej poézii Andrej Sládkovič.

V Epicentre lásky majú aj unikátny archív lások. Je vytvorený z 2 900 veršov rukopisu básne Marína. V týchto veršoch je pre návštevníkov pripravených takmer 100-tisíc schránok lásky.

Poslednou atrakciou je zakzvaný láskomer, ktorý dvojiciam, jednotlivcom, no i skupinám meria lásku, pričom priradí k nej aj verš z diela Andreja Sládkoviča.

Vyskúšali sme si ho aj účastníci. Viete kto zabodoval najviac? No predsa Elenka a Ernest Nagyovci. Láskomer im ukázal verš, ktorý hovorí: „Nemožno mi ťa neľúbiť“. A je to pravda pravdúca, veď sú už manželmi viac ako 54 rokov. Na piatich aktivitách sa zúčastnilo 28 členov základnej organizácie, päť dospelých sprievodcov a deväť detí.

Najmä pre deti a mládež

Druhá časť projektu bola zacielená na širokú verejnosť, najmä na deti a mládež. Organizátori pripravili tri aktivity.

Cesta rozprávkovým lesom

Názov nevymysleli Lučenčania, ale organizátori tohto podujatia. V roku 2018 Lučenčanov pozvali medzi seba už druhý raz.

Toto kultúrno – spoločenské podujatie, ktorého organizátormi sú dobrovoľníci z obce Divín sa uskutočnilo pod Divínskym hradom v obci Divín. Deti na približne 40 stanovištiach museli plniť úlohy, zbierať body

a dostať sa k cieľu. V tomto roku stretli 99 rozprávkových bytostí, medzi nimi aj nerozlučnú dvojicu Mimi a Lízu s kamarátkami.

Aktivity boli zaujímavé nielen pre deti, ale aj pre ich rodičov. Keď im jedna y členiek základnej organizácie Kvetka odovzdávala poďakovanie v Braillovom písme a vo zväčšenej čiernotlačí, vidiaci čakali, že im ho podá do ruky, Kvetka zasa čakala, že si lístoček zoberú z jej rúk. Aj takto môže dopadnúť komunikácia vidiaci verzus nevidiaci, ak sú jej aktéri neznalí problematiky.

Beseda v Strednej odbornej škole pedagogickej

Organizovanie besied o živote zrakovo postihnutých smerom k širokej verejnosti, najmä k deťom a mládeži je v základnej organizácii v Lučenci akousi nepísanou tradíciou a tak trochu aj samozrejmosťou a povinnosťou.

Aj v roku 2018 v tejto škole pokračovali v šírení povedomia o živote ľudí so zrakovým postihnutím. Študentom odbornejším spôsobom priblížili, kto je osoba so zrakovým postihnutím, ako spoznajú osobu so zrakovým postihnutím, aké sú najčastejšie problémy spojené so zrakovým postihnutím.

Študenti sa mohli oboznámiť s kompenzačnými pomôckami pre zrakovo postihnutých, zároveň sa dozvedeli ako sa dajú získať kompenzačné pomôcky.

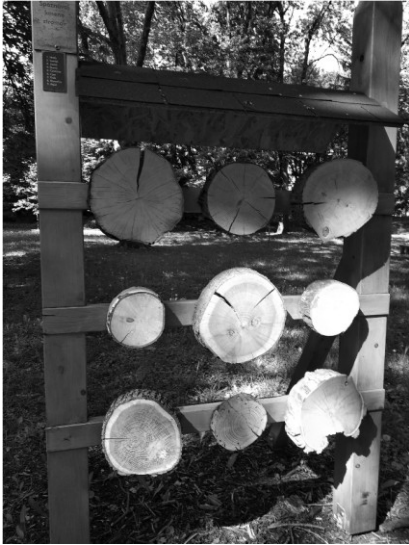
Beseda v základnej škole M.R. Štefánika v Lučenci

Uskutočnila sa 1. októbra 2018. V prvej časti stretnutia organizátori porozprávali šiestakom o zrakovom postihnutí, o tom ako a čím je možné nahradiť nedostatočný zrak. Deti sa dozvedeli čo je to Braillovo písma, ako sa dá takéto písma čítať. Mohli vidieť a vyskúšať si čítanie s prenosnou elektronickou čítacou lupou. Dozvedeli sa, ako sa dá zisťovať čas, farby, ako sa nalievajú nápoje, čo majú spoločné dlhá biela palica, signalizačná biela palica a oporná biela palica. Deti mali priestor na otázky a tých bolo naozaj neúrekom. Pýtali sa ako sa nevidiaci obliekajú, ako nakupujú, ako rozoznávajú peniaze, no tiež boli zvedavé, či zrakovo postihnutí ľudia môžu šoférovať auto.

V druhej časti stretnutia deti pomohli vyrobiť husľové kľúče z pedigu. Spoločne vyhotovené kľúče podarovali donorom, podporovateľom pri príležitosti 7. ročníka benefičného koncertu Lúče srdc. V rámci propagačných aktivít organizátori oslovili približne 550 osôb.

Renata Oláhová, Veronika Chudjaková - koordinátorky projektu
(redakčne krátené)

Na náučnom chodníku Spoznávaj svoj park v Lučenci. FOTO – ZO
ÚNSS LUČENEC

Spoločný výlet v Bratislave. FOTO – ZO ÚNSS LUČENEC

Dúhovka

Špecializovaná príloha časopisu Dúha zameraná na kultúru a umenie
Realizované s finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej
republiky. Zodpovedná redaktorka: Halka Tytykalová (duha@unss.sk)

Boli sme pri tom

S Matejom Hrebendom

Na počesť jedného (ne)nápadného syna Tatier bol v roku 1988 Ministerstvom kultúry a vtedajším Zväzom invalidov prijatý zakladajúci dokument Dní Mateja Hrebendu. Dodnes je to sviatok umeleckého slova ľudí so zrakovým postihnutím, celoslovenská súťažná prehliadka recitátorov a literárnych tvorcov.

Slovo ako komunikačný prostriedok, slovo ako estetická a umelecká hodnota. Vyslovené či napísané nasýtilo v sobotu 24. novembra návštevníkov čarovných priestoroch Mestskej knižnice v Bratislave.

Celé podzemie bolo vyzdobené plagátmi, ktoré priblížili Mateja Hrebendu zo všetkých strán, rozložené boli štvrté a piate tohtoročné čísla Dúhy, organizátori priložili zborník z Literárneho klubovania, pripravili skromný pokrm aj pre telo a 19. ročník Dní Mateja Hrebendu mohol začať.

Malí aj veľkí

Pod pódium sa usadili porotcovia: Jaroslava Čajková z Národného osvetového centra a Michal Herceg zo Slovenského rozhlasu. Ten sa popri tom zhostil aj úlohy moderátora. Dohliadali odborným okom a uchem na prednes poézie, prózy a hlasového divadla; básnik Ján Petřík zo Slovenskej knižnice pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči a prozaik a učiteľ Štefan Šimko osobne, riaditeľ Spišskej knižnice a literát Jozef Lapšanský sprostredkovane, posudzovali autorskú tvorbu.

O ich uznanie sa uchádzali nevidiaci a slabozrakí zo všetkých kútov Slovenska a všetkých vekových kategórií – od žiakov I. stupňa základnej školy až po seniorov.

Treba však s pravdou von: kvalita bola tento rok porovnateľná, kvantita ani zďaleka a aj pôvodné počty napokon zredukovala chrípka. Tvorivé dielne a seminár k autorskej tvorbe to však neovplyvnilo.

Náhľad do výsledkovej listiny

Recitačná časť

1. Prednes poézie

Kategória A2 (dospelí a mládež - od 15 do 60 rokov)			
Umiestnenie	Meno súťažiaceho	Autor diela	Názov diela
Zlatá plaketa	Samuel Michálek	Valentín Šefčík	Biela móda
Strieborná plaketa	Mária Kalejová	Kamila Zamborová	Recitovať báseň

Kategória A3 (seniori nad 60 rokov)

Umiestnenie	Meno súťažiaceho	Autor diela	Názov diela
Modrá plaketa	Mária Godárová	Ľudmila Podjavorinská	Čakanka

2. Prednes prózy

Kategória B1 (deti do 15 rokov)

Umiestnenie	Meno súťažiaceho	Autor diela	Názov diela
Zlatá plaketa	Lucia Bergendiová	Gabriela Futová	Poškoláci
Strieborná plaketa	Stanislava Španková	Sheila Hockenová	Ema a ja

Kategória B2 (dospelí a mládež od 15 do 60 rokov)

Umiestnenie	Meno súťažiaceho	Autor diela	Názov diela
Strieborná plaketa	Zuzana Rojíková	Etgar Keret	Tlšťoch
Modrá plaketa	Samuel Brunai	Vladislava Plančíková	Nemám to, čo ostatní
Modrá plaketa	Iveta Zbranková	Jaroslava Blažková	Kirke

3. Prednes hlasového divadla

Kategória C2 (kolektívy)

Umiestnenie	Škola	Autor diela	Názov diela
Zlatá plaketa	Divadelný krúžok SŠI v Levoči	Daniel Hevier	Vianočná pošta
Zlatá plaketa	Divadelný krúžok SŠI v Levoči		Legenda o vetvičke imela

Autorská časť

Kategória	Umiestnenie	Meno autora	Názov diela
Poézia	Čestné uznanie	Klára Mirgová	Básne I., II., III.
Aforizmy, epigramy	Zlatá plaketa	Josef Zbranek	5 epigramov

Próza	Zlatá plaketa	Andrej Lörinc	Nešťastie
-------	---------------	---------------	-----------

Próza	Strieborná plaketa	Ervína Balašková	ANNA A EVA, NEFŇUKAJ A ŽI
Próza	Modrá plaketa	Viera Petrovčinová	Po cestách - necestách

Všetkým patří velké ďakujem

Ďakujeme, že ste k nám merali cestu, teším sa, že napriek všetkému láska k umeleckému slovu predsa len zvíťazila.

V prvom rade ďakujeme tým z vás, ktorí prišli s kožou na trh, ktorí si starostlivo vybrali a pripravili prednes, ktorí poukladali na papier svoje myšlienky a ustáli kritiku odborníkov.

Ďakujeme hosťom: pani Ľudmile Hrehorčákovej, ktorá stála pri zrode súťažnej prehliadky, porotcom: pani Jaroslave Čajkovej, ktorá roky-rokúce dohliada na to, aby obstáli v konkurencii akýchkoľvek iných recitačných pretekov. Michalovi Hercegovi, ktorý stál tentoraz na opačnej strane barikády, vďaka čomu sa mohol zhostiť moderátorského žezla, pánom Jozefovi Lapšanskému, Štefanovi Šimkovi a Jánovi Petríkovi, ktorí nezabudli, že aj oni sami raz začínali a ochotne prispeli radou tým z vás, ktorí vykročili na literárnu dráhu.

Ďakujeme tiež Veronike Farbovej z Mestskej knižnice v Bratislave a celému organizačnému tímu za obetavú pomoc pri organizácii. Ani bez partnerov by to, pravdaže nešlo, takže za finančnú pomoc vďačíme predovšetkým Ministerstvu kultúry SR, vydavateľstvu REGIONPRESS, s. r. o., ceny pre víťazov venovali IPOS Slovakia, s.r.o., Martinus, s. r. o., a Philips.

Dušana Blašková

Milé radosti mimo pódia. FOTO – ÚNSS

Mária Godárová recituje Ľudmilu Podjavorinskú. FOTO – ÚNSS

Vianočná poetika z našich rúk

Nitriansky projekt, ktorý sa uskutočnil koncom roka 2018 priniesol kreativitu, podporil umenie i staré, či nové priateľstvá.

Koniec novembra a začiatok decembra sa v Nitre niesli v znamení projektu Vianočná poetika z našich rúk. Finančne ho podporil Nitriansky samosprávny kraj a nezisková organizácia SINA Nitra.

Nové techniky i prieskum trhu

Vo štvrtok 29. novembra už v dopoludňajších hodinách prišli členovia krúžkov ručných prác základných organizácií Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska z Nitry, Šale, Zlatých Moraviec, Nových Zámkov aj z Komárna.

Priniesli si na prezentáciu svojej činnosti a na predstavenie svojich krúžkov nádherné výrobky, ktoré vytvorili ich šikovné ruky.

Po spoločnom obede sa účastníci navzájom predstavili a popri tvorení si vymieňali skúsenosti nielen učením nových techník, ale aj radami, kde a ako nakupovať kvalitne a lacno materiál na tvorenie.

Nezostalo len pri reliéfnych pohľadniciach

V piatok sa pridali členovia krúžku Svetlo z Bratislavy. Tvorivá atmosféra bola úžasná a hoci nosnou témou boli vianočné reliéfné pohľadnice a vianočné gule na všetky spôsoby, naučili sa vyrobiť rôznymi technikami aj veľa iných dekorácií.

Stoly sa počas celého dňa plnili vianočnými pohľadnicami, ozdobenými polystyrénovými guľami, nádhernými adventnými vencami, ozdobami z prírodných materiálov, kvetmi zo stúh, venčekmi a stromčekmi z papiera, zvončekmi z pedigu, rozprávkovy vymaľovanými medovníkmi, pletenými snehuliakmi a zvieratkami a mnohými ďalšími výrobkami. V sobotu 1. Decembra si ich pozreli aj účastníci krajskej Akadémie ku Dňu nevidiacich v Nitre.

Krásny úvod do adventného obdobia

Hoci zorganizovanie tohto podujatia si vyžiadalo od nás organizátorov veľa času a energie, stretnutie krúžkov, prezentácia ich tvorby a vzájomná výmena skúseností v rodinnej atmosfére boli krásnym úvodom do adventného obdobia.

Ďakujeme lektorke Andrejke, ktorá zabezpečila väčšinu pracovného materiálu a naučila mnohé techniky, spoluorganizátorke Oľge a všetkým členom základnej organizácie Únie nevidiacich a slabozrakých Slovenska, ktorí boli obrovským prínosom tohto nádherného projektu.

Erika Šodorová

Výrobu pohľadníc doplnili ručne robené dekorácie s vianočnou tematikou. Pridala sa aj dobrá nálada. FOTO – ÚNSS

Pod šikovnými rukami pribúdali zvončeky a iné ozdoby z prútia.

FOTO – ÚNSS

Slepecké trapasy

Autorská a čitateľská súťaž o ceny – ideme do finále.

Do 4. kola súťaže sa zapojilo len päť hlasujúcich. Už druhé tohtoročné víťazstvo sa podarilo Šteranovi Kissovi s trapasom Žobrák, tentoraz však jeho víťazstvo bolo veľmi tesné len o jeden bod.

Na 2. mieste s piatimi bodmi skončili Neviditeľné dvere Ivany Potočárovej. Tri body a 3. miesto získal Komentovaný film Ondra Rosíka a posledný, jeden bod, z 15 rozdelených patrí Sneženke za trapas Povely. Bez bodu zostala Čiapka súčaziaca pod poradovým číslom 18. Autorovi víťazného príbehu a vylosovanej Renáte Filovej posielame vecné ceny a vrhnime sa do finále.

Trocha opakovania

V 2. až 5. čísle Dúhovky sme uverejnili vždy päť príbehov. Každé kolo súťaže malo svoj víťazný príbeh a tie sa teraz stretnú o Trapas roku 2018 - čiže o absolútneho víťaza, o ktorom rozhodnú čitatelia svojim hlasovaním do 31. januára 2019

- písomne na adresu ÚNSS, Seklulská 1, 842 50 Bratislava,
- e-mailom na duha@unss.sk (do predmetu uveďte slovo hlasovanie).

Finálovým príbehom pre zjednodušenie sme prideliť čísla súťažných kôl, ktoré vyhrali. Dúfame, že to nebude máťuce. Kým si predstavíme príbehy zopakujeme si pravidla súťaže:

1. Jedna osoba resp. jeden e-mail = jedno hlasovanie v každom kole.
2. Každý hlasujúci má k dispozícii tri body, ktoré ľubovoľne prideli jednotlivým príbehom, to znamená, že môže svoje tri body dať jednému príbehu, alebo trom príbehom prideliť po jednom bode, prípadne jednému príbehu dať dva body, druhému jeden bod.
3. Text hlasovania: číslo a názov príbehu, počet bodov. K tomu hlasujúci pridá svoje meno, priezvisko, adresu a telefonický kontakt.
4. Kto zahlasuje anonymne alebo prideli vyšší počet bodov ako tri, jeho hlasovanie je neplatné.
5. O víťaznom finalistovi rozhoduje počet získaných bodov. V prípade rovnosti bodov víťazí príbeh, ktorý oslovil väčší počet hlasujúcich, to znamená, že od troch po jednom bode je viac ako tri body od jedného. Keď ani toto kritérium nerozhodne, postupuje celé víťazné duo, či trio atď. Víťazný príbeh bude odmenený vecnou cenou.
6. Vo finále vecné ceny získajú až traja vylosovaní hlasujúci.
7. Hlasovať môžu aj autori príbehov, nemôžu však hlasovať za svoj príspevok - trapas.

1. Plná prázdna fľaša

Vždy som radšej cestoval vlakom. Okrem iného aj preto, lebo sa tam dá ísť na WC. Ale načo hneď WC, veď sedemhodinová cesta z Trnavy do Levoče sa ešte len začala. Tak si teda sedím a čítam.

Prvý smäd ma prepadol niekde pred Topoľčanmi. Otvorím dvojlitrovú fľašu a schuti sa napijem. Kto by vo veku dospievania s plnou fľašou v ruke myslel na vrchnák?

Zrazu ju nemám čím zazátkovať. Šúcham nohami, prehmatávam sa ako na colnici v Izraeli a nič. To budem teraz celú cestu držať takmer plnú fľašu? Nuž teda pijem, pijem a pijem. V rozpore s logikou i mechúrom.

V Prievidzi som takmer na dne. Teda fľaša je na dne. A tu ma osloví milý ženský hlas: „Nie je toto náhodou váš vrchnák? Asi ste ho stratili...“ Poďakujem sa a zatváram prázdnu fľašu. V Prievidzi je polhodinová prestávka. Hurá na WC!

PS: Možno sa čudujete, prečo som nepožiadal o pomoc spolucestujúcich. Keby aj nenašli môj vrchnák, možno by mali nejaký

svoj zvyšný. Nuž, vtedy som sa akosi hanbil. Ale dnes už viem, že kto sa hanbí, má... plné vnútornosti.

(hm)

2. Kto je otec

Zaiste každý „našinec“ pozná tú situáciu, keď so sprievodcom príde na úrad či k lekárovi a lekár namiesto s ním komunikuje s jeho sprievodcom. Sú to väčšinou neprijemné chvíle, no môže to vyústiť aj do historky, na ktorú človek spomína celý život. Ako napríklad tá moja.

Narodilo sa mi prvé dieťa a manželka ma v pôrodnici poprosila, aby som zašiel na matriku a vybavil zápis nášho potomka do evidencie obyvateľov mesta. Oslovil som teda kamaráta Ivana, svalnatého SBS-kára s vyholenou hlavou a vybrali sme sa na matriku. Slušne zaklopali a vošli dnu – Ivan prvý, ja, držiac sa ho diskkrétne za plece, za ním. „Čo si prajete?“, spýtala sa úradníčka.

„Chceli by sme požiadať o zápis dieťaťa do matriky,“ povedal som ja a Ivan úradníčke mlčky podal potrebné doklady z pôrodnice. Úradníčka vzala papiere, začala ťukať do počítača a obrátiac sa na Ivana položila otázku: „Meno dieťaťa?“

Ivan sa obrátil na mňa a ja som odpovedal. Úradníčka meno zapísala a potom sa pýtala ďalej, stále obrátená k Ivanovi: „Dátum narodenia?“ Ivan sa opäť obracia na mňa a ja diktujem dátum narodenia.

„Adresa?“ kladie úradníčka ďalšiu otázku. Stále Ivanovi a ja odpovedám. Takýmto spôsobom sme prešli celý formulár, úradníčka tvrdošijne kladúc otázky Ivanovi, ktorý sa následne obracia na mňa a ja diktujem údaje. Napokon matrikárka vystavila rodný list a podala ho Ivanovi so slovami: „Nech sa páči.“

Ivan vzal rodný list, poďakovali sme a vyšli na chodbu. Tam môj svalnatý vyholený kamarát vystrúhal nešťastnú tvár a povzdychol si: „Toto som ešte nezažil. Vyzeral som tam ako dementný otec, ktorý o svojom dieťati nič nevie a musí za neho hovoriť kamarát.“

Tak som sa na chvíľu stal sprievodcom a pomáhal svojmu „dementnému“ kamarátovi. Dodnes neviem, či úradníčka zbadala, že som nevidiaci a či vôbec riešila a správne vyriešila otázku, kto je vlastne otec.

Štefan Kiss

3. V reštaurácii

Boli sme s celou rodinou – s dcérou Laurou a mojimi synovcami na dovolenke v Podhájskej. Išli sme na obed do reštaurácie. Keďže som už prakticky nevidiaca, vo vnútri bola pre mňa dosť tma. Objednali sme si pitie, naliala som si a napila sa...

Čašníčka priniesla zabalené v servítkach príbory a vraví: „Zapálím vám sviečku, lebo je tu tma. Ale kde ju máte?“ V tom som ja dopila to, čo som mala v pohári. „Pani, veď tu je, vy ste si do nej naliali Colu!“

A presne tak – ja som si naliala do pohára so sviečkou a nikto z rodiny, ani ja, sme si to nevšimli. Tak sme sa aj s čašníčkou spolu zasmiali...

Začali sme jesť. Mala som nejaké mäso a zemiaky, tak som začala jesť, krájať si, no išlo to veľmi ťažko. Bol to naozaj taký zvláštny príbor, nedalo sa nič nakrájať... V tom mi moja mama hovorí: „Silvia, veď ty máš dve vidličky! Síce odlišné, ale vidličky.“

Takže k môjmu tanieru sa dostali do servítky zabalené lyžica a dve odlišné vidličky. Ja som bola presvedčená, že je to normálne komplet príbor – tá jedna vidlička mala drevenú rúčku a vyzeralo to ako nôž.

Keď som poprosila čašníčku o nôž a vysvetlila som jej, že práve ja som dostala dve vidličky, zasa sme sa všetci rozosmiali, teraz oveľa hlasnejšie.

Cítila som sa ako v Kocúrkove. Nakoniec to bolo celkom fajn. Zapamätala si ma a celý týždeň, keď sme tam prišli, sa k nám správala ako k starým známym.

Silvia Milošovičová

4. Žobrák

Na stránkach našich časopisov sa neraz objavujú rozprávania zrakovo postihnutých o ich skúsenostiach so žobrákmi. Nuž takéto stretnutia nikdy nie sú príjemné, avšak pozor, nikdy neviete, ako si život s vami zažartuje.

Keď som ešte študoval na vysokej škole, cestoval som pravidelne vlakom do Bratislavy a späť. Na stanicu som prišiel so sprievodcom alebo aj sám, kúpený cestovný lístok som si vždy odložil do priehradky v mojom „dokladovníčku“, po nastúpení do vlaku založil do uší slúchadlá od walkmana a cesta rýchlo ubiehala. Skrátka, systém a rutina.

Jedného dňa sa však viacero mojich spolužiakov rozhodlo cestovať domov, preto sme sa na stanicu vybrali spoločne a tam už nasadali každý na svoj vlak.

Ten môj šiel prvý, preto som bol najviac nervózny a bál sa, že pre zdržanie, ktoré moji pohodoví spolužiaci dokázali vyrobiť už na internáte, vlak azda ani nestihnem.

Ale podarilo sa. Na stanicu sme ako veľká voda dobehli v poslednej chvíli a vlak som stihol aj vďaka tomu, že jedna zo spolužiačok bežala napred a rýchlo mi kúpila lístok, ktorý mi vložila do „dokladovníčka“.

Už len naskočiť na vlak, zamávať ostatným a ide sa domov. Usadil som sa, založil slúchadlá a svet okolo prestal existovať.

Keď prišiel sprievodca, rutinne som vytiahol doklady a z nich cestovný lístok, ktorý som mlčky odovzdal. Sprievodca mi ho po chvíli rovnako mlčky vrátil a ja som mohol pokračovať v čítaní zvukovej knihy. Príbeh by sa tu mohol skončiť a navždy by ostal bez pointy, keby si práve náš vlak nevyhliadol revízor.

Po asi pol hodinke sa dvere kupé znova otvorili a do kupéčka zaznel prísny hromový hlas: „Revízia! Cestovné lístky prosím“.

Nič sa nedeje. Opäť vytiahnem dokladovníček, z neho lístok a bezstarostne ho podávam revízorovi. Ten mi ho však vzápätí vracia s namosúreným konštatovaním: „Toto nie je cestovný lístok.“

„Čože? Ako je to možné?“, hovoril som si v duchu a možno dokonca aj nahlas.

Vrátený kus papiera som odložil stranou a začal v dokladovníčku zúriivo hľadať niečo, čo by sa mohlo podobať cestovnému lístku. Našiel som papier podobného formátu a keď som ho podal netrpezlivému revízorovi, ten naň spokojne udrel pečiatku a vrátil mi ho so slovami: „V poriadku.“

Cesta pokračovala už bez problémov, no mne celá situácia vrtala v hlave. Čo som to vlastne podal revízorovi? A ak to nebol cestovný lístok, prečo mi ho sprievodca predtým vrátil a neupozornil ma?

Doma som celú historku vyrozprával manželke a poprosil ju, aby sa na onen domnelý lístok pozrela. Vzala ho do ruky a začala čítať:

„Som od narodenia hluchonemý, nikdy som nepočul hudbu, štebot vtákov ani hlas mojich detí. Ak môžete, prispejte mi, prosím, sumou aspoň 50 korún.“

Jaaasne. Papierik, ktorý mi pred pár mesiacmi strčil do ruky akýsi žobrák vo vlaku. Ja som ho vtedy len mechanicky zastrčil do dokladovníčka a pustil z hlavy. Teraz sa akýmsi čachrovaním mojej spolužiačky dostal tam, kde inokedy mávam lístok.

Nevedel som či sa mám chytať za hlavu alebo smiať z toho, ako som sa sám stal nedobrovoľne žobrákom. Dodnes však ďakujem Pánu Bohu za to, že onen sprievodca mi tento akože lístok iba mlčky vrátil a nepriložil k nemu 50 korún ako príspevok hluchonemému. Odvtedy si radšej lístky do dokladovníčka odkladám sám.

Štefan Kiss

Hlasovaním o Trapas roka súťaž končí, pretože už ďalšie nemáme na sklade. Iba váš záujem môže súťaž zachrániť a poslať do ďalších kôl o Trapas roka 2019.

Pokiaľ sa tak nestane, ďakujeme všetkým autorom, že sa s nami podelili o svoje kuriózne zážitky, ktorými nas pekne pobavili a všetkým hlasujúcim, že z tohto nápadu urobili súťaž.

Pripravil Josef Zbranek

Ako to vidím ja

Hlas za milión

Spomienka na muža, ktorý dal svoj hlas verejnej zbierke Biela pastelka. Marián Geišberg, ďakujeme a nezabudneme.

Za osem a pol roka svojho pôsobenia v Únii nevidiacich a slabozrakých Slovenska som mala česť spolupracovať s niekoľkými osobnosťami z hereckých kruhov či šoubiznisovej komunity.

Nie je jednoduché sa k nim dostať, avšak ak sa to podarí a vypočujú si, akým - pre nich jednoduchým – spôsobom môžu pomôcť veľkej skupine ľudí s postihnutím, zväčša neodolajú. Požičajú dobrému úmyslu svoje meno, tvár, olympijskú medailu, silu osobnosti. Alebo hlas.

To bol aj prípad Mariána Geišberga. Nevieam, komu prvému napadlo, že práve tento muž s dušou chlapca by mohlo dať hlas verejnej zbierke Biela pastelka. Bol to nápad za milión. Aj vďaka jeho nezameniteľnému, podmanivému hlasu sa za sedemnášť rokov tých miliónov vyzbieralo dosť.

Súkromie si chránil

Pozvanie na tlačovú konferenciu pred hlavným zbierkovým dňom vždy zdvorilo, no vytrvalo odmietal. Spoločnosť novinárov nevyhľadával, nebol ten typ, ktorý potrebuje byť na titulných stránkach novín.

Vítali sa mu v súkromí, on si ho chcel chrániť. Zato sadnúť v štúdiu pred mikrofón, zhlboka sa nadýchnuť a z voleja nahovoriť: „... nádej ľuďom, ktorí sa ocitli v neľahkej životnej situácii...“ dokázal ako z partesu.

Ak produkcia nebola spokojná na sto percent, bez váhania zopakoval po druhý, tretí aj štvrtýkrát. S jemným úsmevom na perách a pokojom v hlase. V tej cene, o ktorú sa s úniou podelil.

Jednoducho – profesionál

Bolo to v roku 2011, jedna z júlových sobôt, mali sme dohodnuté nahrávanie audiospotu v rozhlasovom štúdiu. O ôsmej hodine rannej. Inokedy nebolo voľné.

Čas treba vždy dodržať, jedno nahrávanie strieda druhé. My sme boli na mieste desať minút pred ôsmou. Osem hodín, štvrt' na deväť, pol deviatej – Mariána nikde. Neistota a nepokoj sa premenili na nervozitu. Stalo sa niečo? Hviezdy mávajú maniere, no náš hlasový ambasádor

nezvykol meškať. Počkáme ešte štvrt'hodinu. Keď aj o deviatej stolička pred mikrofónom zívava prázdnotou, nedalo sa inak. Zavolám.

Po dlhom zvonení hlas na druhej strane po-ma-lým, hlboko posadeným tónom zašepkal: „Prosím,“ a mne bolo jasné, že môj mobil práve odviedol prácu budíka. „Fakt? To na dnes sme sa dohodli? Zaspal som. Čakáte už hodinu? Hmm, a vydržíte ešte polhodinu? Už sa obúvam.“

Prišiel. Ospravedlnil sa, sadol pred mikrofón a bielopastelkovým hlasom, na ktorom nebolo počuť ani náznak únavy po prebdenej noci, to dal na prvú. Profesionál.

Pozýval pomáhať

Nikdy netúžil byť na titulkách časopisov. V polovici tohtoročného novembra bol na všetkých. Už sa tomu nemohol brániť. Jeho odchod do večnosti zaplnil stránky tlače, internetu aj vysielanie televízií.

Vždy, keď budem počuť rozhlasový spot: „Biela pastelka. Pomáha nevidiacim vrátiť sa do života,“ vybaví sa mi šarmantný muž, ktorý pozýval pomáhať. Tak, ako to vedel len on. Nech jeho meno história únie nezabudne.

Ivana Potočňáková

DÚHA

DÚHA – Časopis pre nevidiacich a slabozrakých občanov so sociálnym zameraním a s prílohou o kultúre a umení DÚHOVKA

Periodicita: dvojmesačník

Vydavateľ: Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska, Sekulská 1, 842 50 Bratislava

IČO: 00683876

ISSN 1339-1755

Redakcia: Dušana Blašková, Josef Zbranek, zodpovedná redaktorka – Halka Tytykalová (duha@unss.sk)

Grafika a tlač: Starion, s. r. o.

Registrácia: Ministerstvo kultúry SR, EV 4496/11

Príspevky posielajte písomne na adresu Úradu ÚNSS, Sekulská 1, 842 50 Bratislava alebo e-mailom na: duha@unss.sk.

Uzávierka nasledujúceho čísla: 31.januára 2019

Realizované s finančnou podporou Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (DÚHA) a s finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky (DÚHOVKA)